

EVANGÉLIKUS GYŰJTEMÉNYI SZEMLE

► A somogy-zalai lelkész alkotók pályáját bemutató sorozat befejező közleményét adjuk közre ez alkalommal. Az eddig megjelent írások (*Kutas Kálmán, Jakus Imre, Sárkány András Tibor, Símei István, Sánta Károly, Fabiny Tamás* pályájáról) teljes terjedelmükben, a rovatban közöltől több verssel és illusztrációval e cikk megjelenésével egy időben látnak napvilágot könyv alakban a Luther Kiadó gondozásában. A kötet bemutatója május 31-én, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület győri missziói napján lesz.

Kettős elhivatottsággal VII.

Válogatás somogy-zalai evangélikus lelkészek irodalmi munkáiból:
Deméné Smidéliusz Katalin

„Bízzál az Úrban teljes szívből, ne a magad eszére támaszkodj!
Minden utadon gondoldj rá, és ő egyengetni fogja ösvényeidet.” (Péld 3,5–6)

Tollforgató nőkről régóta tudunk, ám számuk csekély az irodalmi adottságokkal megáldott férfiak mellett. Különösen kevés közöttük a lelkész. Közéjük tartozik Deméné Smidéliusz Katalin.

Répcelanon született 1954. október 20-án Smidéliusz Ernő és Laborci (Leyrer) Ilona gyermekeként. Konfirmáció alkalmából hangzott el a mottóként olvasható íge, amelyet édesapja, a helyi evangélikus egyházközség lelkésze választott számára. Édesanyja ápolónőként dolgozott, de ellátta a négygyermekes család háztartását, s részt vállalt az egyházi szolgálatokból is.

A gyermekek között – Emőke (1943), László (1946) és Zoltán (1950) – Katica volt a legfiatalabb. Nővére és idősebb bátyja a féltettvérei, akik az 1947-ben özvegyen maradt édesapja első házasságából születtek.

Katalin mélyen hívő, szerető családban nevelkedett szülőkhöz. Az általános iskolát is a szén-dioxid-kútjairól ismert Répce-parti településen végezte. Középsiskolába – a családi hagyományokat követve – a soproni Berzsenyi Dániel Gimnáziumba iratkozott, s ott tett érettségi vizsgát 1973-ban.

Diákévei alatt kollégista volt. Szerette az irodalmat, a történelmet, és kedvelte a nyelveket, részt vett az irodalmi kör munkájában. Nyaranta egy-egy hónapot töltött az akkori Német Demokratikus Köztársaságban, a halberstadti diakonissza-ányaházban. Érthetően sokáig élt benne a vágy, hogy magyar-német szakos tanár legyen. Nehéz volt lemondania a katedréről, de úgy érezte, hogy kedvecn humán tárgyainak elvárás szerinti tanítása hitbéli meggyőződésébe ütközne.

Az Úr segített. Egyengette útját. Katedra helyett szószékét kínálta számára, amelyet ajándékként fogadott, mert a szülői házból hozott mély hit, a gyermekkorban megismert családi répcelaki gyülekezeti közösség és a diakonisszák között tapasztalt lelkiség régóta érlelte benne az elhivatottságot arra, hogy az evangélium hirdetője legyen. A teológiára jelentkezett, ahol akkor még fehér hollónak számítottak a nőhallgatók.

Smidéliusz Katalin 1978-ban tett záróvizsgát az Evangélikus Teológiai Akadémián. Dr. Ottlyk Ernő püspök „avatta” (küldte ki) gyülekezeti munkatársá 1978. július 23-án. Még azon a napon egy másik, felejtethetetlen eseménynek is örvelezhetett. Délután kötött házasságot Deme David evangélikus lelkéssel, akit nem sokkal előtte választott parókusává az ostffyasszonyfai gyülekezet. A fiatal házaspár a Vas megyei faluba költözött, s elkezdte közös életét. Katalin az egyházkerület alkalmazá-

sában álló lelkészi munkatársként segített férjét.

Az Úr többet bízott rá. Három év múlva Isten gondviselő kegyelméből már annak örülhetett, hogy Lutherkabátos lelkészként hirdetheti az ígét. A szomszédos Csönge gyülekezetében szolgáló Szerdahelyi Pál Körmendre távozása után a kis gyülekezet őt hívta meg pásztorának. Lelkészsé avatása és hivatalába való beiktatása ugyanazon a napon, 1981. szeptember 13-án történt a csöngei templomban. Az avatást Ottlyk Ernő püspök végezte.

Határkövek 1

Ragyogott tegnap mindegyik, Lyra, Virgo, Leo Aries...
Melyik volt a legfényesebb?
Hova repít a képzelet?
Mindegyik csillag rejtelem.
Hol értenek a nyelvemen?
Mindezeket túl hol az Atya, kinek minden gondolata e kicsiny bolygó s gyermeke, embergyermek életé?
Miként irányít és vezet, hogy győzzön már a szeretet háború, inség, bűn felett?

Lelke van mindig teveled, kiséri minden léptedet, esőt ad, napot, friss szelet, minden napodra kenyeret, betegségemben támogat, békés álommal látogat.
Ígje erősít, vidít, naponként tanácsol, segít. Ő érti jól szavaidat, örömdótot, gondjaidat, s te is lehetsz az eszköze, Mennyei Atyád gyermeke.

Hívei szeretetétől övezett közel tíz év fűzi Csöngehez. A család tizenkét évet töltött az ősi evangélikus vidékén ismert Kemencsalján. Négy gyermekük közül itt született és ne-

THESAURUS

Rovatgazda: Kovács Eleonóra

velkedett Zsuzsanna (1979), Boglárka (1980) és Dávid (1982). A legfiatalabb, Julianna (1994) már új szolgálati helyükön, zalai leányként örvendeztetik meg a családót. 1990 nyarán Nagykanizsán Főnyad Pál, a szomszédos Sandon Teke Zsigmond vonult nyugalmába hosszú, áldásos szolgálat után. A pásztor nélkül maradt gyülekezetek a Deme házaspárba helyezték bizalmukat.

Deméné Smidéliusz Katalint a sandi, férjét a nagykanizsai hívek választották lelkészükké. Otthonuk a nagykanizsai parókia lett. Innen járt Katalin Sandra, a pati leánygyülekezetbe és a sórványokra. A szolgálati alkalmakra – többnyire elkísérte férje, aki boldogan kántorizált a sandi gyülekezetben, és szívesen vállalta azokat a feladatokat is, amelyek a templomok és az egyházi épületek felújítása során hártultak a lelkészre. Katalin a kanizsai gyermekek hitoktatásában, temetési szertartásokban és a bibliorák vezetésében igyekezett férje segítségével lenni.

Betegsége miatt 2010 nyarán nyugalmába vonult. De nem pihent. Egészségi állapotától függően részt vállalt a nagykanizsai szolgálatokban. Sajnos most már nagyon ritkán fordul ez elő, legfeljebb egy-egy kivétellel alkalmakkal.

Irodalmi érdeklődésének kiteljesedésében – az ismert klasszikusok mellett – nagy szerepe volt az evangélikus *Dukai Takách Judit, Törmezei Erzsébet* és *Weöres Sándor* költészetének. Erzsébet testvérhez és Weöres Sándorhoz személyes kapcsolat is fűzte. A Csöngei szőlőművelésről költő Farkasréti temetőben lévő sírjánál (1989) ő mondta a vigasztalás ígését, és hintett koporsója fölé „hazai” földet.

Első verseit még diákkorában írta, de nem szánta közlésre. Nyomatásban is olvasható munkái (versek, prédikációk, elmélkedések) az *Evangélikus Életben*, a *Credóban*, a *Lelkipásztorban*, a *Kapernaumban*, a *Fényforrás*, a *Jelzötöl*, a *Hullámhossz*, a *Lélegzetvétel*, a *Határ menti meditációk* és a *Méris!* című kiadványokban jelentek meg. Közöttük német nyelvből fordított, vallásos témájú írások is találhatóak.

A szerény, melegsívű asszony hitérei versei és igehirdetési tanúskodnak. Sokat mond a tőle idézett mondat is: „Mélységes hála az Úrnak, aki elhívott, és megengedte, hogy ennyi ideig szolgáljak – az ő szent Lelke által vezérelve.”

■ DR. JÁNI JÁNOS

A Janus-arcú ember

Azoknak, akik elmentek Magyarországról, azoknak, akik itthon maradtak, és azoknak, akik egyszer újra hazajönnék.

Találkoztam egy Janus-arcú emberrel. Az egyik szeme sírt, a másik meg nem vett erről tudomást.

A Janus-arcú 1987-ben hagyta el Magyarországot. Pontosabban: az anyját, az apját, a testvéreit, a házát, a kutyáját, az erdőt... Mindent, ami fontos volt neki.

Egy németországi keresztelől találkozunk. Óráig fel sem tűnt, hogy ő is a magyarok asztalánál foglal helyet. Talán azért, mert csendben volt.

A magyarok egyébként külföldön mindig hangosak. A Janus-arcú azonban végig szótlanul ült. Nem vitte a prímet, amikor Trianonról és Erdélyről volt szó, és akkor sem emelte fel a hangját, amikor az innen-onnan beszerzett pirosaprikáról, a lengyelrel helyettesíthető magyar túróról vagy a választási eredményekről cseréltek eszmét a többiek. Sőt arról sem beszélt, hogy balatoni nyaralót szeretne. Meg arról sem, hogy a fogait egy soproni klinikán akarja rendbe tetetni. Csak csendben ült, és bámult maga elé.

Talán azért is volt ilyen szótlan, mert csak új hazájában avanzsált magyarár, itthon mindenki hülye svábnak tartotta...

Egyszer csak letelepedett mellém, és kérdezgetni kezdett.

– Maga, maga... tényleg maga a lelkész otthon? Die Frau Pfarrerin? Tééényleg?

– Tényleg.

– Ismerte a Weltert tiszteletest?

– Nem. Csak néhány családtagjával találkoztam.

– Hm. Nem hülyéskedik? Tényleg maga a lelkész otthon?

– Tényleg.

– Bocsánat, be sem mutatkoztam. G. M. vagyok. Nyolcvanhét óta élek itt. Hm. Hogy vannak a Hegy utcaiak?

– Sok új lakó költözött be. Nagyon sokan meghaltak az elmúlt években.

– Hm. Él-e még az öreg Gráf?

– Nem. Én tettemem. Azt hiszem, két éve. Szép halála volt. Akkor esett össze, amikor megszólalt a lélekharang a katolikus templomban.

– Hát a Varga néni él-e még?

– Nem. Őt is én tettemem.

– Hm. Hallottam, hogy a Helmut öngyilkos lett. Azt is maga tetette?

– Én.

– Németül?

– Magyarul. Ez volt a család kíván-

sága.

– Már nem is tetemet németül Ágfalván?

– De igen, a legtöbb esetben.

Aztán – mintha megfeledezett volna rólam – dudorászni kezdett egy tetemeti éneket: „Lass mich gehen, lass mich gehen...” („Hagyj elmenni...”)

– És az egyik szeméből folyt a könny. Csak az egyikből. Amikor ráeszmélt, hogy még mindig ott ülök mellette, felcsattant.

– Pfarrerinke, ki hívta magát ide? Menjjen innen a jó bűdös... Hagyjon engem békén! Nem hallja? Hagyjon békén! Hm. Hm. Mi van az Amring néniel?

– Meghalt. Nagyon beteg volt, a lábnya ápolta.

– A Rézi?

– Igen.

– És a Böhm bácsi?

– Kórházban van. Kedden voltam nála.

– Hm. Tudja, Pfarrerinke, eladtam a szülői házam.

Itt aztán megint ömleni kezdett a könny a jobb szeméből, és ezt már a szomszéd asztalnál ülő felesége is észrevette.

– Édesem, te sírsz?

– Én??? Ez a rohadt virág itt az asztalon. Az tekeri az orromat.

Aztán megint hozzám fordult.

– Pfarrerinke! Tényleg maga tetemte őket? A Motzot is? Hm. Hallottam ám. Én mindent tudok, ami otthon történik.

– Hm. Nagyon hiányzik Ágfalva? – Nekem? Utálom. Sőt „úútá-lom”. Én ott nem lehettem önma-

gam. Hülye sváb gyereknek tartottak. Aztán eljöttem. Otthagytam mindent. Csak a Marit hoztam. A határőrök tudták, hogy mikor kell félreélni.

– Mikor volt otthon utoljára?

– Őt éve. Mondtam már, hogy utálok ott. De mondja, hogy van a Zsuzsika? Az a helyes kis copfos. Tudja, ott szemben a Motzcal.

– Nem ismerem.

– Hm. Hát a Teri? Akinék a háza előtt a zöld pad van. Meg a bazsarózsa.

– Ő jól van. Egész nap a Fő utcát rója biciklivel.

– Hm. Mit magyaráz nekem ennyit? Ne kérdezősködjön annyit! Hagyjon engem békén, Pfarrerinke! Miért ült ide, mellém? Megmondtam, hogy hagyjon békén!

Aztán megint dudorászni kezdett: „Lass mich gehen...” És a jobb szeméből ömlött a könny.

– És, és... éneklis-e még a tetemetése, hogy „Lass mich gehen...”?

– Persze. Majdnem mindengyikén. Mikor jön legközelebb hazá?

– Ősszel. Szeptember végén.

– A búcsúra?

– Hagyjon békén! Mondtam már, Pfarrerinke, menjen a jó bűdös francba! Érti? Menjjen már!

– Hazajön búcsúra?

– Haza. Most viszont hagyjon békén! Utálom. Érti? Utálom azt a helyet. Nem volt ott nekünk jó. Öreg-apámnak magyarostania kellett a nevét, különben kirúgták volna a vasúttól. Eljöttem. Kész. Vége. Hm... Hogy van a Frici? Megvan még?

– Ősszel meghalt.

– Szegénykém. És a Hansi? A Holzhofer?

– Ő jól van. Azt hiszem. Mostanában nem láttam.

– Tudja mit, Pfarrerinke? Hagyjon engem békén! Ne kérdezősködjön annyit! Menjjen oda, ahonnan jött! Hm. Hm. Aztán simogassa meg a templom falát, ha otthon lesz! Engem meg hagyjon békén! Utálom azt a falut. Érti?! Utálom. Hagyjon már békén! Menjjen innen! Sofort! („Azonnal!”)

Ekkor a Janus-arc egészen emberi lett, és G. M. mindkét szeméből ömleni kezdett a könny. Pár hosszú másodperc múlva – halkán, nagyon halkán és nagyon kedvesen – megkezdte:

– Pfarrerinke! Ugye nekem is el-éneklis majd a temetőben, hogy „Lass mich gehen...”? Ugye, ugye... el-éneklis? „Lass mich gehen...”? De most menjen innen! Hagyjon engem békén, Pfarrerinke! Lassen Sie mich gehen! („Hagyjon elmenni!”)

„Lass mich gehen...”

■ HEINRICHES ESZTER